

Брюксел, 15.7.2015 г.
COM(2015) 345 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

Преглед на Директива 2010/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 19 май 2010 година относно посочването на консумацията на енергия и на други ресурси от продукти, свързани с енергопотреблението, върху етикети и в стандартна информация за продуктите

{SWD(2015) 143 final}

1. ЦЕЛ НА ДОКЛАДА

Съгласно Директивата за енергийното етикетиране (2010/30/ЕС)¹ от Комисията се изисква да извърши оценка на ефективността на директивата и да представи доклад на Европейския парламент и на Съвета до 31 декември 2014 г. По директивата се изисква също така доклад относно делегирането на правомощия до 19 юни 2015 г., както и обобщение на националните доклади за наблюдение на пазара, които държавите членки трябва да представят на всеки четири години.

В доклада от 2012 г.² относно прегледа на Директивата за екопроектирането (2009/125/ЕО)³ се заключава, че незабавно преразглеждане на тази директива не е необходимо, но при прегледа през 2014 г. на Директивата за енергийното етикетиране може да бъдат преоценени специфични аспекти, по които не се е разполагало с достатъчна информация към момента на прегледа, като например ефективността на мерките по прилагането и на хармонизираните стандарти, както и по-тясната координация при изпълнението на двете директиви.

С настоящия доклад се изпълняват тези изисквания.

2. ОЦЕНКА НА ЕФЕКТИВНОСТТА, ЕФИКАСНОСТТА, ПОСЛЕДОВАТЕЛНОСТТА, ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ ЗА ЕС И ЗНАЧЕНИЕТО

Целите на директивите за екопроектирането и за енергийното етикетиране са:

- увеличаване на енергийната ефективност на продуктите и нивото на защита на околната среда;
- свободно движение на продукти, свързани с енергопотреблението, в Европейския съюз;
- предоставянето на потребителите на информация, която им позволява да избират по-ефективни продукти.

Оценката на политиката⁴ показва следното.

1. Предприетите мерки за екопроектиране и енергийно етикетиране са ефективни за постигането на осезаеми и съществени икономии на енергия и разходи. Последващата оценка по време на прегледите на специфични мерки в областта на енергийното етикетиране, които се прилагат от 1990-те години, показва бързо преминаване на пазара към продукти с по-голяма ефективност в повечето групи от етикетирани продукти. Съгласно оценките прилагането на двете директиви спестява по 175 милиона тона нефтен еквивалент (Mtoe) първична енергия годишно до 2020 г. (около 15 % от тези

¹ ОВ L134, 18.6.2010 г., стр. 1.

² COM(2012) 765 окончателен.

³ ОВ L 10, 31.10.2009 г., стр. 10.

⁴ Вж. доклада за оценката от Комисията (работен документ SWD(2015)143 на службите на Комисията).

икономии са в резултат на мерки за енергийно етикетиране, като се има предвид, че около половината от продуктите групи попадат в обхвата само на Директивата за екопроектирането). Това съответства на 19 % икономии спрямо обичайната практика на използване на енергия за тези продукти. Тези политики ще осигурят постигането на почти половината от целта за повишаване на енергийната ефективност с 20 % до 2020 г. Зависимостта от вноса на енергия ще бъде намалена съответно с 23 % и 37 % за природен газ и въглища. Очаква се предприетите досега мерки за екопроектиране и енергийно етикетиране да спестяват на крайните потребители на продукти общо 100 млрд. евро годишно до 2020 г. чрез пониски сметки за енергия (което означава 400—500 евро годишни икономии във всяко домакинство).

2. Няма пречки за свободното движение на продукти, свързани с енергопотреблението, във вътрешния пазар на Европейския съюз.
3. Ползите са по-големи от разходите както за предприятията, така и за обществото като цяло. Макар че разходите за изпълнение на изискванията и за етикетиране се поемат най-напред от производителите, след това те се прехвърлят на крайните потребители (домакинствата и други предприятия), които пък се възползват от значително надхвърлящи тези първоначални разходи за закупуване икономии на разходи вследствие на намаленото използване на енергия. Липсват подробни данни за Европейския съюз като цяло. За Обединеното кралство съотношението на ползите към разходите е изчислено на 3,8 за действащите разпоредби през 2012 г.⁵
4. По-голямата част от потребителите (около 85 %) познават и разбират енергийния етикет, като се съобразяват с него в своите решения за покупка.
5. Въвеждането на A+ и по-високи класове съгласно Директивата за енергийното етикетиране от 2010 г. намали ефективността на енергийния етикет като мотивация за потребителите да купуват по-ефективни продукти. Измененото оформление на етикета с използването на допълнителни плюсове за обозначаване на по-високите от A енергийни класове е по-малко ефективно, отколкото първоначалната скала от A до G, като мотивация за закупуването на по-ефективни продукти. Макар проучване сред потребителите да показва, че новата скала за етикета е разбираема за потребителите, тя е намалила тяхната готовност да плащат повече за по-ефективни продукти, понеже те са по-малко мотивирани от разликата между A+ и A+++, отколкото от разликата между C и A⁶. Някои от

⁵ В сравнение със средно 3,0 за гама от 17 политики в областта на околната среда. Съотношението включва разходите на производителите за изготвяне на етикети и за изпълнение на изискванията, разходите за правоприлагането и финансовите икономии за крайните потребители от намалената консумация на енергия. То не включва ползи, които трудно се определят количествено, като например по-високите маржове на печалба за по-скъпи ефективни продукти, стимулирането на иновациите, приноса за енергийната сигурност, и премахването на конкуренцията от лошокачествени евтини продукти на пазара посредством равни условия. Обединено кралство, Министерство на околната среда, храните и въпросите на селските райони (DEFRA). *Emerging Findings from Defra's Regulation Assessment* (т.е. относно новите констатации от оценката на регламента на DEFRA), първа актуализация за 2012 г., февруари 2015 г.

⁶ За повече подробности вж. в *London Economics & Ipsos Mori, A study on the impact of the energy label – and of potential changes to it – on consumer understanding and on purchase decisions*

пиктограмите, които се използват в етикета за представяне на други параметри, са освен това трудно разбираеми — например символът на бутон за включване върху етикета за телевизори и пиктограмата за ефективност на сушенето върху етикета за съдомиялни машини.⁷

6. Съществува тенденция към закупуването на по-големи продукти, които са ефективни, така че постигат висок клас на енергийна ефективност, но консумацията им на енергия е много по-висока по абсолютна стойност, отколкото тази на по-малките уреди от същия тип.
7. Незадоволителното правоприлагане от страна на националните органи за пазарен надзор допринася за неспазване на изискванията, което намалява предвижданите икономии на енергия с около 10 %. Вж. също и раздел 3.
8. Мерките за някои продукти са показали равнища на амбиция, които са прекалено ниски в сравнение с това, което е технически и икономически осъществимо.
9. Въпреки че някои мерки се отнасят за други въздействия върху околната среда освен енергопотреблението на етапа на използване, съществува потенциал за по-нататъшно намаляване на тези въздействия — например относно аспектите на дълготрайността, възможността за ремонт, повторната използваемост, рециклируемостта, оползотворяемостта, рециклираното съдържание, използването на приоритетни вещества и опасни вещества.
10. По отношение на ефективността, процесът на нормотворчество е твърде продължителен (средно 49 месеца), което понякога води до остаряване на резултатите от техническата и подготвителната работа към момента на вземане на политически решения, по-специално за бързо развиващи се електронни продукти.
11. Двете директиви са взаимно допълващи се и тяхното прилагане се извършва до голяма степен по съгласуван начин.
12. Редица продукти нямат представители в по-ниските класове на енергийна ефективност, тъй като с мерките за екопроектиране бяха забранени моделите с ниска ефективност и производителите отговориха на технологичния напредък чрез създаването на все по-ефективни продукти. За редица категории продукти съществува проблем във връзка с по-високите класове. В най-крайните случаи с перални машини, хладилници и съдомиялни машини енергийният етикет понастоящем показва класове от A+++ до D, но на пазара могат да бъдат пускани вече само уреди от класове A+++, A++ и A+. Липсата на възможност за сравняване по пълна скала A—G намалява значението на етикета за потребителите.

(проучване относно въздействието на енергийния етикет — и на възможните изменения в него — върху разбирането от страна на потребителите и върху решенията за покупки), 2014 г. <http://ec.europa.eu/energy/en/studies>

⁷ Ecofys, *Evaluation of the Energy Labelling Directive and specific aspects of the Ecodesign Directive* (оценка на Директивата за енергийното етикетироване и на специфични аспекти на Директивата за екопроектирането) *Background report I: Literature review*, декември 2013 г.

13. Добавената стойност за ЕС произтича от хармонизираната регулаторна рамка, която намалява разходите на производителите и осигурява на ЕС водещи позиции в усилията за международно регулиране и стандартизация.
14. Провежданата политика е от трайно значение за постигането на целта на ЕС за енергийната ефективност след 2020 г. Тя може да допринесе и за ефективното използване на ресурсите и за кръговата икономика.
15. Информирание на потребителите продължава да бъде от съществено значение и в цифровата ера. Разпоредбите за енергийното етикетирание наскоро бяха адаптирани за показване на енергийните етикети и по интернет⁸.
16. Що се отнася до изискването рекламите да съдържат посочване на класа на енергийна ефективност (съгласно член 4, буква в), неговият ефект не можа да бъде определен количествено, но в оценката се констатира, че с него се противодейства на недостига на информация на пазара.
17. Изискванията за обществените поръчки (член 9, параграф 1) вече бяха оценени през 2011 г., в резултат на което бяха заличени от Директивата за енергийното етикетирание и включени в изменен вид в Директивата за енергийната ефективност⁹.
18. От медийното отразяване през последните години е ясно, че ползите от тази политика не бяха достатъчно разгласени.

3. ОБОБЩАВАЩ ДОКЛАД ОТНОСНО НАДЗОРА НА ПАЗАРА

През 2014 г. държавите членки представиха на Комисията доклади за дейността си по надзора на пазара за периода 2009—2013 г. въз основа на образец, предоставен от Комисията.

Предоставената информация показва, че през 2009 и 2010 г. около една трета от държавите членки са извършили слаба или никаква дейност за пазарен надзор по отношение на енергийното етикетирание и екопроектирането. Комисията започна работа с държавите членки по този проблем и броят на държавите членки с ниска активност намалява.

Броят на инспекциите и на инспектираните модели продукти нарасна значително в периода 2009—2013 г., през който все повече групи продукти бяха обхванати от мерки във връзка с екопроектирането и енергийното етикетирание. Броят на държавите членки, изпитващи продукти в лаборатории, се увеличи от само няколко до почти половината от тях. Въпреки че изпитването на даден продукт е само един от начините за проверка на съответствието, то е основен инструмент, тъй като по същество е единственият начин за установяване дали продуктът отговаря на минималните изисквания за екопроектиране и/или на неговия етикет е посочен

⁸ Делегиран регламент (ЕС) № 518/2014 на Комисията от 5 март 2014 г. за изменение на делегирани регламенти (ЕС) № 1059/2010, 1060/2010, 1061/2010, 1062/2010, 626/2011, 392/2012, 874/2012, 665/2013, 811/2013 и 812/2013 на Комисията, отнасящо се за етикетирането в Интернет на свързани с енергопотреблението продукти, ОВ L 147, 17.5.2014 г., стр. 1—28.

⁹ Директива 2012/27/ЕО, ОВ L 315, 14.11.2012 г., стр. 1.

правилният клас на енергийна ефективност. Една от причините не всички държави членки да изпитват продуктите в лаборатории е, че това изпитване струва скъпо. Вероятно поради тази причина голяма част от изпитванията се отнасят за по-малки уреди като външни захранващи устройства и лампи, както и за спазването на изискванията за режим „в готовност“ и режим „изключен“.

Степента на съответствие, установена от органите за пазарен надзор, е различна в зависимост от държавата членка, продукта и годината. За 5 % до 40 % от продуктите е констатирано, че са пуснати за продажба без енергиен етикет или с неизправности по етикета (например той не се вижда ясно, етикетът е сгрешен или показанията върху етикета не съответстват на резултатите от лабораторното изпитване). По отношение на екопроектирането обикновено за 10—50 % от инспектираните и/или изпитаните продукти се констатира, че не са в съответствие с изискванията. Равнището на несъответствие, констатирано от компетентните органи, обикновено обаче е по-високо от общото равнище на несъответствие на пазара, тъй като пазарният надзор е насочен към марки и магазини с вече известна или предполагаема висока степен на несъответствие. Като цяло, степента на несъответствие в пазара се оценява на 20 %, поради което се губят около 10 % от предвижданите икономии на енергия (16 Мтое първична енергия годишно).

4. ДЕЛЕГИРАНИ ПРАВОМОЩИЯ

И двете директиви — за екопроектирането и за енергийното етикетиране са рамкови, определящи общи правила и принципи за оправомощаване на Комисията да приема по-подробни актове в координация с държавите членки. И двете директиви определят условията за упражняване от Комисията на това правомощие. По Директивата за енергийното етикетиране тези актове са под формата на делегирани актове¹⁰, които се обсъждат с държавите членки в рамките на експертна група, докато за екопроектирането са мерки за прилагане, приемани по процедурата на „комитология“ с мнозинство от държавите членки в рамките на регулаторен комитет. Делегиран акт относно енергийното етикетиране на даден продукт обикновено се приема успоредно с мярка за прилагане на екопроектиране, определяща минимални изисквания за енергийна ефективност за същата група продукти, за да се гарантира съгласувано въздействие на двете мерки.

През декември 2012 г. Комисията създаде експертна група по енергийното етикетиране¹¹, която замени регулаторния комитет по енергийно етикетиране на продуктите, консумиращи енергия, действал съгласно първоначалната Директива 92/75/ЕИО за енергийното етикетиране. Експертната група обсъди всички мерки в областта на енергийното етикетиране, приети досега съгласно Директива 2010/30/ЕС, като по този начин гарантира, че са проведени надлежни консултации с държавите членки. Досега са приети 12 делегирани акта¹² относно енергийното етикетиране. След приемането от Комисията на делегирани актове относно енергийното етикетиране досега нито Европейският парламент, нито Съветът са

¹⁰ Член 290 от ДФЕС.

¹¹ Експертна група с код E02854.

¹² https://ec.europa.eu/energy/sites/ener/files/documents/list_of_energ_labelling_measures_3.pdf.

Следва да се има предвид, че беше приета една допълнителна мярка за енергийно етикетиране, с която се изменят действащите регламенти по отношение на показването на енергийния етикет по интернет.

представили възражение срещу делегиран акт в предвидения за това четиримесечен срок. После делегираните актове бяха публикувани в *Официален вестник на Европейския съюз* и влизаха в сила скоро след това.

Комисията счита, че делегирането на правомощия във връзка с енергийното етикетиране ефективно допринася за установяването на необходимите подробни правила относно енергийното етикетиране на продукти и уреди. Освен това тя счита, че е упражнявала правилно делегираните ѝ правомощия съгласно Директивата за енергийното етикетиране.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на резултатите от оценката Комисията счита за уместно преразглеждането на Директивата за енергийното етикетиране. Настоящият доклад се придружава от законодателно предложение за преразглеждане на Директивата за енергийното етикетиране, в отговор по-специално на намалената ефективността на етикета (точки 5 и 12 от раздел 2) и незадоволителното правоприлагане (точки 5 и 7 от раздел 2, раздел 3).

По отношение на Директивата за екопроектирането не са необходими законодателни промени за решаване на проблемите, установени по време на оценяването. По-специално проблеми по други въздействия върху околната среда освен енергопотреблението на етапа на използване (например трайност, рециклируемост, възможност за ремонт) могат да бъдат решавани по-систематично в рамките на мерки за екопроектиране, без да е необходимо изменение на законодателната рамка.

С цел да се подобри разбирането на енергийния етикет (раздел 2, точка 5), Комисията възнамерява да провежда тестове сред потребителите, когато разработва енергийни етикети за специфични продукти, за да гарантира по-специално, че всички пиктограми и етикетът като цяло са разбираеми.

С цел да се подобри правоприлагането (раздел 2, точка 7), Комисията възнамерява също да улесни по-нататъшното сътрудничество между националните органи за пазарен надзор чрез групите за административно сътрудничество (ГАС) по екопроектирането и енергийното етикетиране, както и чрез специални съвместни проекти, като например финансирания от ЕС проект Eepliant¹³.

В отговор на проблема с продължителността на процеса на нормотворчество, посочен в раздел 2 (точка 10), Комисията възнамерява да уведомява за проектите на делегирани актове членовете на Световната търговска организация (СТО) съгласно Споразумението относно техническите пречки пред търговията на по-ранен етап на процеса, успоредно с допитване до Консултативния форум¹⁴.

За електронните продукти предизвикателствата, свързани с бързото развитие на пазара (раздел 2, параграф 10) и липсата на ясна връзка между покупната цена и

¹³ http://www.prosafe.org/images/Documents/EEPLIANT/EEPPLIANT_Press_release_v2.pdf

¹⁴ Понастоящем СТО се уведомява след консултацията между службите в Комисията. Не може да се изпращат покани за регулаторния комитет и експертната група по енергийното етикетиране преди края на 60-дневния период за уведомяване на СТО. Така процесът на практика спира за три до четири месеца заради уведомяването на СТО.

енергийната ефективност, заслужават специален задълбочен преглед. Комисията планира да извърши този преглед в контекста на предстоящата оценка на програмата Energy Star на ЕС през 2016 г., като включи и електронното оборудване, което не е обхванато от програмата.

Накрая, в усилията си да подобри общественото познаване и приемане на политиката Комисията ще продължи засилените комуникационни дейности във връзка с мерките за екопроектиране и енергийно етикетирание.